

A. Ü. Veteriner Fakültesi Anatomi Kürsüsü
Prof. Dr. Sabri Doğuer

ANKARA BÖLGESİNDEKİ YERLİ TİFTİK KEÇİSİ İLE KARAMAN KOYUNUNDA BAZI ORGANLARIN AĞIRLIK, VOLÜM VE ÖLÇÜLERİ ÜZERİNDE KARŞILAŞTIRMALI ÇALIŞMA*

Turgut Özgüden*

Giriş

Bu konuda muhtelif memleketlerde değişik araştırmalar yapılmıştır. Ancak bunların ortak karakteristiği, her birinin yapılmış olduğu bölgeye has hayvanlar üzerinde olmasıdır. Gerçi "küçük ruminant" terimi kollektiftir ama her memleketin bu türleri birbirinden bütün yönleriyle ayrımlı olabilmektedirler de. Bunda, başta kültür yetiştirilmesi uygulaması gelmektedir. Sonra iklim şartları, beslenme, bir universal tipin ortaya çıkarılamamasına etkeyen faktörlerdir. Yurdumuzda ise bu yolda maalesef entansif bir çalışma mevcut değildir. Yurdumuzda bile bölgesel iklim, yetiştirme ve geliştirme ayrımlarının olabileceği bir hakikattir. Bundan ötürü araştırmamız bulunduğumuz çevreye bağlı kalmıştır. Bu konuda Sengir (1)'in de belirttiği üzere yurt çapında yapılmış herhangi bir çalışmanın bulunmayışı bizi bu konuyu araştırmaya yöneltmiştir.

Materyal ve Metot

Ankara bölgesinden özellikle Çubuk ilçesinden derlenmiş yirmi adet tiftik keçisi ile yirmi adet karaman koyunu bu çalışmada kullanılmıştır. Bunların 2/5 i dişi, 3/5 i de erkek hayvanlardan tereküb etmiştir. Genellikle konular yaz devresinde tedarik edilmişlerdir. Hayvanlar tam sıhhatte olup bir gün dinlendirildikten sonra yarısı taze

* Veteriner Fakültesi Anatomi Kürsüsü Doçenti, Ankara , Türkiye

* Bu çalışma 1963 Yılında Fakülte araştırma Enstitüsüne sunulan plân gereğince yapılmıştır.

(fresh) olarak, yarısı kadavra haline getirilerek gerekli işlemlere tabi tutulmuşlardır. Kullanılan hayvanlara ait bir ortalama çizelgesi aşağıdadır. Gerek vücut ölçülerinde ve gerekse organ tartı, volüm ve ölçülerinin değerlendirilmesinde materyalin çok değişik değerler taşımasından ötürü istatistik metotlarından yalnız binominal metod kullanılabilmiştir. Kadavraya ait (F.) ve taze kesilmişlere ait (T.) ekstremler parantez içerisinde bunların ortalamaları ise onun altında verilmişlerdir. Volüm ölçüleri su ile ve bazı organlarda suda Arşimed prensibinden yararlanarak tayin edilmişlerdir. Tartılar normal terazi ve hassas terazi ile yapılmıştır. Ölçüler kompas ve mikrometre ile tesbit edilmiştir.

Cins	Adet	Ağırlık	Yükseklik	Uzunluk	Yaş	Akıtılan kan
Keçi	20	17-32	50-60	55-70	2-6	800-1350
		24.5 kgr.	56.4cm.	64.5 cm.	4.4	1036.3 cc.
Koyun	20	25-37	55-65	60-90	2-6	1000-1750
		30.2	60 cm.	69.2 cm.	4.6	1333.3 cc.
		kgr.				

S İ N D İ R İ M S İ S T E M İ

Formöl ORGAN Taze		K E Ç İ					K O Y U N				
		Ağırlık	Volüm	Uzunluk	Genişlik	Kalınlık	Ağırlık	Volüm	Uzunluk	Genişlik	Kalınlık
DİL, LİNGUA	F.	(68-85) 69 gr.					(50-90) 74 gr.				
	T.	(78-140) 109 gr.					(60-115) 91,2 gr				
RUMEN	F.	(395-900) 645 gr.	(3750-4500) 4350 cc.				(460-1140) 708,3 gr.	(5400-12000) 7400 cc.			
	T.	(330-800) 576,3 gr.	(6000-9000) 7500 cc.				(540-730) 597,5 gr.	(7500-16500) 11250 cc.			
RETİCULUM	F.	(60-120) 90,4 gr.	(50-350) 132 cc.				(70-160) 106.6 gr.	(50-500) 220.8 cc.			
	T.	(70-170) 99 gr.	(250-400) 325 cc.				(80-110) 95 gr.	(250-500) 437.5 cc.			
OMASUS	F.	(60-170) 114,5 gr.	(200-350) 265 cc.				(70-170) 114.5 gr.	(100-350) 258.3 cc.			
	T.	(70-195) 114,5 gr.	(250-500) 362,5 cc.				(70-100) 78.7 gr.	(250-450) 356.2 cc.			
ABOMASUS	F.	(110-230) 147.7 gr.	(200-400) 280 cc.				(150-265) 193 gr.	(250-600) 362.5 cc.			
	T.	(90-230) 162.7 cc.	(750-1000) 812.5 cc.				(130-180) 162.5 gr.	(750-1500) 1125 cc.			

Formol ORGAN Taze		K E Ç İ					K O Y U N				
		Ağırlık	Volüm	Uzunluk	Genişlik	Kalınlık	Ağırlık	Volüm	Uzunluk	Genişlik	Kalınlık
DUODENUM	F.	(30-65) 48.3 gr.		(35-60) 48 cm.			(30-60) 41.6 gr.		(29-60) 45.7 cm.		
	T.	(25-65) 36.8 gr.		(40-75) 56.8 cm.			(30-40) 35 gr.		(50-60) 56.2 cm.		
JEJUNUM	F.	(440-1200) 794.5 gr.		(8.3-16) 12.5 M.			(600-1250) 921.6 gr.		(8-21) 15.5 M.		
	T.	(370-590) 527.2 gr.		(13-23.5) 18.4 M.			(450-1100) 680 gr.		(25-27) 26.2 M.		
İLEUM	F.	(10-20) 14.7 gr.		(13-25) 18.1 cm.			(10-30) 19.5 gr.		(13-35) 20 cm.		
	T.	(10-25) 16.3 gr.		20 cm.			(10-15) 12 gr.		(20-25) 22.5 cm.		
CAECUM	F.	(35-100) 61.5 gr.		(20-30) 22.5 cm.			(70-100) 84.5 gr.		(25-35) 28.5 cm.		
	T.	(30-80) 52.5 gr.		(20-30) 24.6 cm.			(40-90) 58.8 gr.		(30-35) 31.7 cm.		
COLON ASCENDENS	F.	(240-600) 376 gr.		(250-350) 292 cm			(200-590) 338.3 gr.		(250-425) 331.2 cm.		
	T.	(240-300) 271 gr.		(300-400) 348 cm.			(210-400) 347.5 gr.		(370-580) 350 cm.		
COLON	F.	(40-100) 65 gr.		(50-80) 64.5 cm			(40-100) 68.9 gr.		(50-80) 61.2 cm.		

Formol O R G A N Taze	K E Ç İ					K O Y U N				
	Ağırlık	Volüm	Uzunluk	Genişlik	Kalınlık	Ağırlık	Volüm	Uzunluk	Genişlik	Kalınlık
DESCENDENS	T.	(30-60) 40 gr.		(60-80) 72.2 cm.		(50-80) 72.5 gr.		(50-100) 73.7 cm.		
	F.	(35-160) 86 gr.				(70-280) 173.5 gr.				
DALAK	T.	(45-90) 69.5 gr.				(100-165) 137.5 gr.				
	F.	(480-920) 753 gr.				(490-990) 771.3 gr.				
HEPAR	T.	(310-580) 485 gr.				(480-750) 612.5 gr.				
	F.	(4-10) 7.5 gr.				(3-10) 6.8 gr.				
VESİCA FELLAE	T.	(5-8) 6 gr.				(4-6) 5 gr.				
	F.	(26-75) 45.6 gr.				(30-80) 51 gr.				
PANCREAS	T.	(35-55) 40 gr.				(30-45) 40 gr.				

S O L U N U M S İ S T E M İ

Formol	ORGAN Taze	K E Ç İ					K O Y U N				
		Ağırlık	Volüm	Uzunluk	Genişlik	Kalınlık	Ağırlık	Volüm	Uzunluk	Genişlik	Kalınlık
PULMO DEXTER	F.	(210-430) 310 gr.					(200-615) 452.2 gr.				
	T.	(90-170) 132.5 gr.					(210-300) 215 gr.				
PULMO SİNİSTER	F.	(150-280) 217 gr.					(100-460) 323 gr.				
	T.	(80-140) 104.3 gr.					(140-185) 166.2 gr.				

Ü R O G E N İ T A L S İ S T E M

Formol ORGAN Taze	K E Ç İ					K O Y U N				
	Ağırlık	Volüm	Uzunluk	Genişlik	Kalınlık	Ağırlık	Volüm	Uzunluk	Genişlik	Kalınlık
REN DEXTER	F.	(40-80) 60.4 gr.						(48-85) 65.5 gr.		
	T.	(35-60) 46.4 gr.						(45-70) 53.2 gr.		
REN SİNİSTER	F.	(45-80) 59,6 gr.						(55-80) 64.3 gr.		
	T.	(40-55) 47.2 gr.						(50-67) 53.5 gr.		
TESTİS DEXTER	F.	(60-90) 72 gr.						(80-130) 100.8 gr.		
	T.	74 gr.						(70-138) 101.6 gr.		
TESTİS SİNİSTER	F.	(60-85) 73.3 gr.						(80-130) 95.8 gr.		
	T.	(78-140) 109 gr.						(85-145) 101.3 gr.		
PENİS	F.	(25-30) 27.5 gr.		(21-25) (27-30)	23.3 flexuralı cm. 28 düz cm.			(25-40) 34 gr.		(23-25) (27-31) 23.6 cm. flexura'lı 29.8 cm. düz
	T.	(20-25) 23.3 gr.		(21-22) (28-30)	21.7 flexura'lı cm. 28.7 düz cm.			(25-35) 30 gr.		(22-23) (30-35) 22.7 cm. flexura'lı 31.6 cm. düz
PROCESSUS URETHRAE	F.			2.5 cm.						(3-4) 3.5 cm.
	T.			(2-2.5) 2.3 cm.						4 cm

T a r t ı Ő m a

Sengir (1) 'in de belirttiği gibi yurdumuzda yerli hayvanlarımıza ait herhangi bir çalışma mevcut değildir. BaŐ vurma kitapları ve araştırmalar önce de belirtilmiŐ olduğumuz gibi bölgesel özelliklere dayanmaktadırlar. Bu bakımdan bunlar konumuzla direkman ilgili olamayacakları gibi onlarla bizim bulgularımızı karŐılaŐtırmak ise zaten konu dıŐı kalmaktadır.

 z e t

Ankara bölgesinden derlenen muhtelif yaş, ağırlık ve ölçülerdeki yirmi adet yerli tiftik keçisi ile yirmi adet yerli karaman koyununda organların ağırlık , volüm ve ölçüleri tesbit edilmiştir.

S u m m a r y

The organ weight, volumes and measurements in sheep and goats.

The weights, volumes and measurements of the organs of native Angora goat and Karaman sheep collected from the Ankara district have been estimated.

L i t e r a t Å r

1- Sengir, E. (1951): *Otopsi bilgisi*. Ankara Üniversitesi Basımevi.

Yazı "Dergi yazı Kuruluna 20. 9. 1967 gn gelmiŐtir."